

UCHWAŁA Nr XLVI/180/2018
Rady Gminy Trojanów
z dnia 29 maja 2018 roku

w sprawie uchwalenia Gminnego programu wspierania rodziny

Na podstawie art. 18 ust.1, ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994) w związku z art. 176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. , poz. 697 ze zm.) Rada Gminy Trojanów uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Trojanów na lata 2018-2020” w brzmieniu stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trojanów.

§ 3.

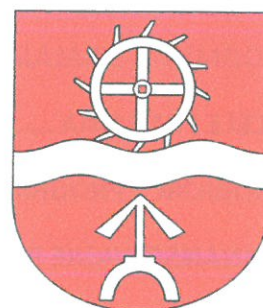
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Jacek Ryszkowski

Załącznik do Uchwały Nr XLVI/180/2018
Rady Gminy Trojanów z dnia 29 maja 2018 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
GMINY TROJANÓW
NA LATA 2018-2020**

**PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy**

Jacek Ryszkowski

2018

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	5
II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE	5
III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE.....	7
1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	7
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM	12
3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	20
4. ANALIZA SWOT	28
5. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA	31
IV. CELE I ZADANIA	33
V. ODBIORCY PROGRAMU	40
VI. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	40
VII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	41
SPIS TABEL I WYKRESÓW	43

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces jego socjalizacji, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja wszystkie potrzeby dziecka w sferze psychicznej i materialno-bytowej, jest źródłem poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Są jednak rodziny, które niewłaściwie pełnią przypisane im role. W rodzinach tych niejednokrotnie zachodzą zjawiska patologiczne (np. alkoholizm, przemoc, rozwody lub śmierć rodziców, sieroctwo społeczne, narkomania, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i nieporadność życiowa oraz nieprzystosowanie społeczne), które czynią je dysfunkcjonalnymi, czyli takimi, które nie potrafią sprostać swoim obowiązkom, m.in. względem dzieci, oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo, a tym samym wymaga stałego monitorowania i świadczenia komplementarnego wsparcia ze strony przedstawicieli różnych grup zawodowych (np. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, opiekunów placówek wsparcia dziennego, pracowników ochrony zdrowia, policji, kuratorów sądowych czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które działają na rzecz rodziny i dziecka) oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Taką możliwość daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny, który – przy założeniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina – powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych jej problemów oraz przywróceniu prawidłowego funkcjonowania, a gdy już nastąpi rozkład więzi rodzinnych i zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny i umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na motywowanie rodziców do zmiany oraz stworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny.

Istotne znaczenie dla stworzenia systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma przygotowanie programowych podstaw jego funkcjonowania. Na szczeblu gminnym taką rolę pełnią programy wspierania rodziny, w ramach których planowane są zadania służące wzmocnieniu bądź przywróceniu zdolności rodzin do wypełniania przypisanym im funkcji głównie poprzez wczesną profilaktykę i interwencję.

Niniejszy program został przygotowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Trojanowie. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne jego tworzenia.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat gminy oraz diagnozę sytuacji rodziny i dziecka w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, a także wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu wspierania rodziny (analiza SWOT) oraz identyfikację podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka w gminie.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta, szósta i siódma część programu zawierają informacje na temat jego odbiorców, sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Wspierania Gminy Trojanów na lata 2018-2020 wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Program pozostaje w zgodności z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trojanów na lata 2018-2022 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych, w tym resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Gmina Trojanów jest gminą wiejską, położoną w województwie mazowieckim, w powiecie garwolińskim. W obrębie powiatu garwolińskiego graniczy z gminami Maciejowice, Sobolew i Żelechów, a także z gminami Kłoczew, Ryki i Stężyca z powiatu ryckiego, w województwie lubelskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 151,01 km², co stanowi 11,76% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 28 sołectw: Babice, Budziska, Damianów, Derlatka, Dębówka, Dudki, Elżbietów, Jabłonowiec, Komory, Korytnica, Kozice, Kruszyna, Majdan, Mroków, Nowiny Życkie, Ochodne, Piotrówek, Podebłocie, Prandocin, Ruda, Skruda, Trojanów, Więcków, Wola Korycka Dolna, Wola Korycka Górna, Wola Życka, Żabianka i Życzyn.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży w zachodniej części Wyżyny Żelechowskiej, a tereny wysunięte najbardziej na południe leżą w obrębie Doliny Środkowej Wisły. Teren gminy w znacznej części leży w zlewni rzeki Okrzejki, niewielkie obszary na północnym zachodzie w zlewni rzeki Wilgi, a na południowym zachodzie w zlewni rzeki Wisły.

Przez teren gminy Trojanów przebiega droga krajowa nr 17 Warszawa – Lublin – Zamość – granica państwa (docelowo droga ekspresowa). System komunikacyjny na terenie gminy uzupełniają drogi powiatowe, które realizują powiązania z sąsiednimi gminami:

Maciejowice, Sobolew, Żelechów, Kłoczew, Ryki, Stężycza, oraz drogi gminne, które realizują powiązania pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy.

Na koniec 2016 roku gmina liczyła 7.413 mieszkańców, w tym 3.675 mężczyzn i 3.738 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest systematyczny spadek liczby ludności, w tym liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przybywa natomiast osób starszych. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej.

Gmina Trojanów jest nadal gminą o charakterze rolniczym, choć w ostatnich latach coraz większą rolę w gospodarce gminy ogrywa sektor małych i średnich firm trudniących się usługami (głównie w zakresie naprawy pojazdów, budownictwa i transportu) i handlem.

W ostatnich latach spada poziom bezrobocia w gminie. W 2014 roku udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym wyniósł 6,6%, rok później 6%, a w 2016 roku spadł do 5,2%. Na koniec 2016 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, osoby bez stażu pracy i osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na koniec 2016 roku działalność gospodarczą w gminie prowadziło ponad 300 podmiotów. Działalność była prowadzona przede wszystkim w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw, budownictwo i przetwórstwo przemysłowe.

Zasoby mieszkaniowe w gminie nieznacznie zwiększają się – z 2.235 w 2014 roku do 2.270 w 2016 roku. Wśród nich jest kilka mieszkań komunalnych, brak natomiast lokali socjalnych. Większość mieszkań w gminie wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania.

Gmina posiada bazę oświatową, na którą składa się 7 placówek oświatowych. W każdej z nich funkcjonują szkoła podstawowa i oddziały przedszkolne, a w placówkach w Trojanowie, Podebłociu, Korytnicy i Życzynie także wygaszane oddziały gimnazjum. Na terenie gminy nie ma natomiast szkoły ponadpodstawowej (młodzież może kontynuować naukę m.in. w Garwolinie, Rykach, Dęblinie i Żelechowie, gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea) oraz żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje wokół Gminnej Biblioteki Publicznej w Trojanowie posiadającej filię w Korytnicy. Placówka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb

czytelniczych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się głównie obiekty przyszkolne. Gmina posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Do głównych atrakcji turystycznych gminy należy Park Rekreacji i Rozrywki „Farma Iluzji” we wsi Mościska oraz Ośrodek Wypoczynkowy „Tęcza” w Jabłonowcu.

Podstawową opiekę zdrowotną nad mieszkańcami gminy sprawuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trojanowie, w skład którego wchodzi Ośrodki Zdrowia w Trojanowie, Korytnicy i Woli Życkiej. Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się poza gminą, głównie w Garwolinie, w tym działający w tym mieście Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Lubelskiej 50.

Główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie, a nad bezpieczeństwem publicznym jej mieszkańców czuwa Posterunek Policji w Trojanowie. Sektor pozarządowy funkcjonujący w gminie obejmuje kilkanaście organizacji, w tym organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego, organizacje sportowe oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Diagnoza sytuacji dziecka i młodzieży w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w działających w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły identyfikację występujących problemów i przyczyn negatywnych zachowań, pozyskanie informacji na temat posiadanych przez placówki zasobów, oferty zajęć dodatkowych, podejmowanych działań profilaktycznych

i wychowawczych, form współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami, a także określenie potrzeb dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia.

Do analizy przedłożono 7 ankiet z następujących placówek: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Grudniaka w Trojanowie (Trojanów 161, 08-455 Trojanów), Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Korytnicy (Korytnica 106, 08-455 Trojanów), Szkoła Podstawowa w Woli Koryckiej (Wola Korycka 36, 08-455 Wola Korycka Górna), Publiczna Szkoła Podstawowa w Budziskach (Budziska 47a, 08-455 Budziska), Szkoła Podstawowa w Więckowie (Więcków 43, 08-455 Więcków), Szkoła Podstawowa im. chor. Jerzego Pacy w Życzynie (Życzyn 55a, 08-451 Życzyn), Szkoła Podstawowa w Damianowie (Damianów 26, 08-453 Damianów).

Posiadane zasoby oraz oferta zajęć dodatkowych

Wszystkie ankietowane placówki dają możliwość skorzystania z pomocy pielęgniarki, prowadzą dożywianie, posiadają sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do biblioteki, boiska szkolnego i pracowni komputerowej z łączem internetowym. W 2 szkołach uczniowie mają dostęp do pedagoga szkolnego (SP w Trojanowie i SP w Woli Koryckiej), do psychologa (SP w Trojanowie i SP w Więckowie) i do stołówki (SP w Trojanowie i SP w Życzynie).

Większość placówek oświatowych (za wyjątkiem SP w Damianowie) zapewnia uczniom dostęp do sali gimnastycznej oraz możliwość skorzystania ze wsparcia logopedy (za wyjątkiem SP w Budziskach i SP w Damianowie) i doradcy zawodowego (za wyjątkiem SP w Woli Koryckiej i SP w Damianowie). Świetlica szkolna jest w 4 szkołach (SP w Trojanowie, SP w Korytnicy, SP w Woli Koryckiej i SP w Życzynie), a w 1 szkole (SP w Woli Koryckiej) funkcjonują klasy integracyjne.

Dane szczegółowe na temat zasobów poszczególnych placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych

zasoby placówek	SP w Trojanowie	SP w Korytnicy	SP w Woli Koryckiej	SP w Budziskach	SP w Więckowie	SP w Życzynie	SP w Damianowie	ogółem
dostęp do pedagoga								2
dostęp do pielęgniarki								7
dostęp do logopedy								5
dostęp do psychologa								2
dostęp do doradcy zawodowego								5
prowadzenie dożywiania								7
sprzęt audiowizualny								7
biblioteka szkolna								7
świetlica szkolna								4
stołówka								2
sala gimnastyczna								6
boisko szkolne								7
pracownia komputerowa z Internetem								7
klasy integracyjne								1

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w placówkach oświatowych w gminie.

Placówki proponują uczniom również zajęcia dodatkowe, w tym zajęcia kierowane do osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Najczęściej są to różnorodne przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rozwijające uzdolnienia, sportowe; także rewalidacyjne, kompensacyjne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze i socjoterapeutyczne.

Problemy dzieci, młodzieży i ich rodzin oraz przyczyny negatywnych zachowań

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, dzieci i młodzież oraz ich rodziny najczęściej zmagają się z problemami, u podstaw których leżą ogólne problemy rodziny związane z brakiem pracy, ubóstwem, uzależnieniami i samotnym rodzicielstwem, a także prowadzące do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej nieodpowiednie umiejętności wychowawcze rodziców. W Szkole Podstawowej w Więckowie zwrócono dodatkowo uwagę na małą aktywność fizyczną dzieci.

Efektorem ujawnionych problemów jest występująca u uczniów agresja werbalna, brak właściwego stosunku i motywacji do nauki, problemy natury emocjonalnej oraz nieprzestrzeganie przyjętych norm i zasad postępowania.

Wśród najczęstszych przyczyn negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży badani wskazywali niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców, brak pozytywnych wzorców, negatywny wpływ telewizji i sieci Internet oraz niewłaściwe zagospodarowanie czasu wolnego.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze. Przybierają one formę realizowanych programów profilaktycznych i wychowawczych, a także pogadanek, wykładów i spotkań (np. z terapeutą, pielęgniarką i policjantem). W szkołach organizowane są również konkursy i przedstawienia o charakterze profilaktycznym, wyświetlane są filmy edukacyjne, prowadzona jest intensywna praca na zajęciach z wychowawcą. Szkoła Podstawowa w Woli Koryckiej podkreśliła, iż angażuje się szczególnie w propagowanie zdrowego stylu życia i popularyzuje wartościowe formy spędzania czasu wolnego, Szkoła Podstawowa w Życzynie organizuje wycieczki, a Szkoła Podstawowa w Budziskach duży nacisk kładzie na pedagogizację rodziców i współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Garwolinie.

Współpraca z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami

Szkoły podejmują współpracę z rodzicami uczniów; najczęściej w jej ramach odbywają się zebrania ogólne i spotkania indywidualne. Spotkania z rodzicami uzupełniane są o treści edukacyjne i profilaktyczne, m.in. o szkodliwym wpływie gier komputerowych. Ponadto rodzice angażowani są do współorganizowania i zachęceni do udziału w uroczystościach

szkolnych, zabawach, imprezach kulturalnych i sportowych. Placówki pomagają również rodzicom w uzyskaniu fachowego wsparcia, wskazują instytucje pomocowe, jak poradnie specjalistyczne i placówki pomocy społecznej.

Placówki oświatowe współpracują także z innymi instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i ich rodziny. Zazwyczaj są to: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Garwolinie; Kuratorium Oświaty – Delegatura w Siedlcach, Posterunek Policji w Trojanowie; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie oraz kuratorzy sądowi przy Sądzie Rejonowym w Garwolinie. Szkoły współpracują również z placówkami kulturalnymi w gminie, placówkami ochrony zdrowia, Kościołem i działającymi w gminie organizacjami pozarządowymi.

Spśród ww. podmiotów, ważną rolę pełni Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Garwolinie świadcząca specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. W 2014 roku pomocą specjalistów z Poradni objęto 24 dzieci z gminy, rok później 46 dzieci, a w 2016 roku 19 dzieci.

Istotne znaczenie ma również współpraca placówek oświatowych z kuratorami sądowymi. Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich oraz karnych przy Sądzie Rejonowym w Garwolinie, w latach 2014-2016 na terenie gminy Trojanów nadzorem kuratora rodzinnego objęto 112 osób; 22 rodziny miały ograniczoną władzę rodzicielską, a 39 dzieci nadzór kuratorski. W tym czasie kuratorzy dla dorosłych sprawowali dozór wobec 68 dorosłych mieszkańców gminy.

Potrzeby dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia

Przedstawiciele ankietowanych placówek uznali, że do najważniejszych potrzeb dzieci i młodzieży w gminie należy zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, gorącego posiłku w szkole, a także stworzenie możliwości zdrowego i wartościowego spędzania czasu wolnego, ułatwienie dostępu do placówek kultury i zapewnienie warunków do rozwijania zainteresowań. Ankietowani zwrócili także uwagę na konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznego wsparcia, m.in. poprzez stałą obecność psychologa i pedagoga w gminie.

Szkoły podkreśliły, że w ramach posiadanych zasobów i środków już podejmują i realizują działania gwarantujące właściwe zagospodarowanie czasu wolnego. Równocześnie

widzą możliwość rozwinięcia tej oferty, m.in. poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci i młodzież oraz większe zaangażowanie rodziców w organizowanie zajęć odpowiadających na potrzeby uczniów. Korzystne byłoby szczególnie uczynienie ze szkoły miejsca spotkań w czasie wolnym od nauki, realizacja tego pomysłu uzależniona jest jednak od pozyskania środków finansowych z przeznaczeniem na budowę boiska wielofunkcyjnego i parku do ćwiczeń na wolnym powietrzu.

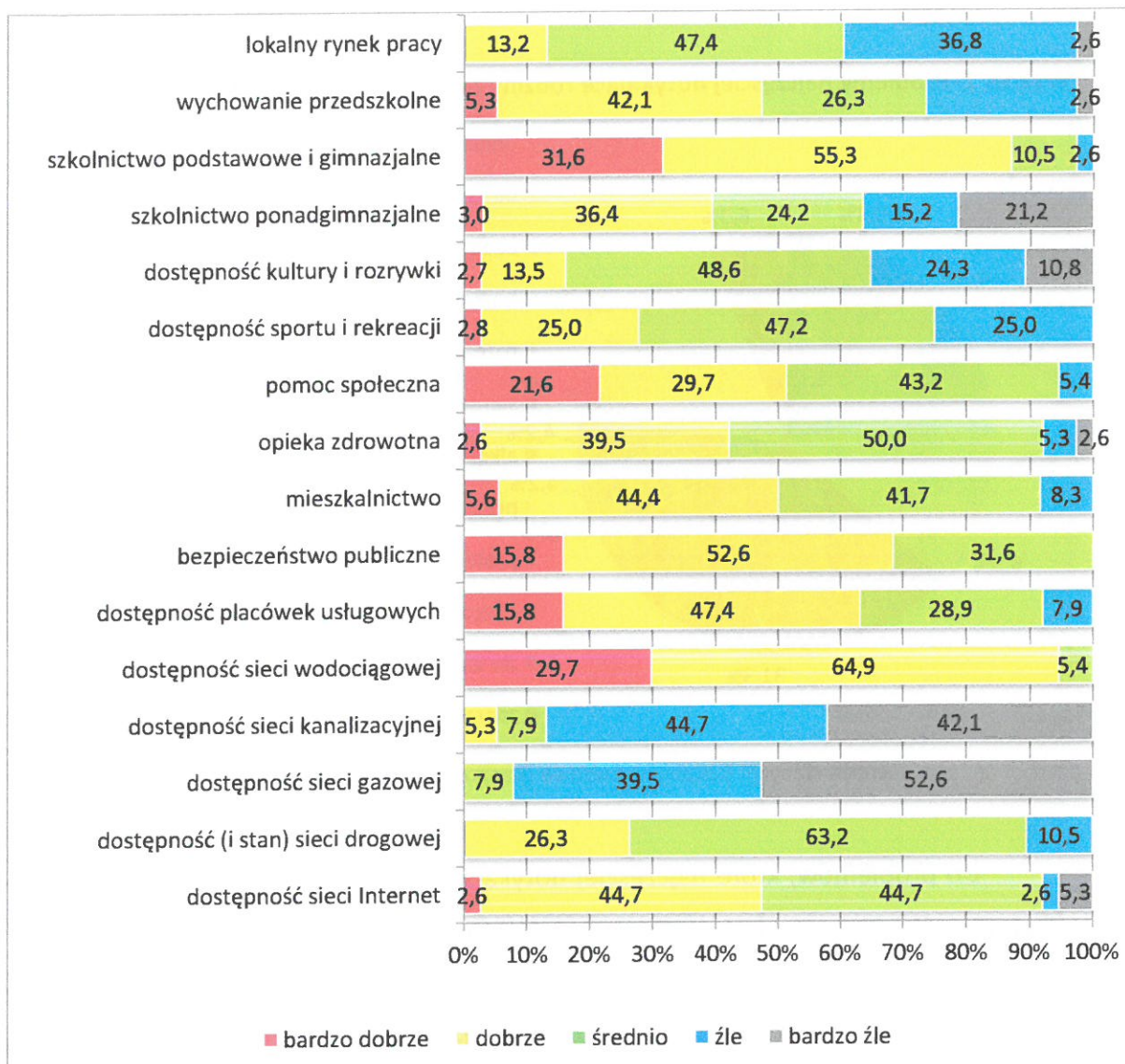
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy sytuacji rodziny i dziecka w gminie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. ocenie warunków życia w gminie, identyfikacji występujących na jej terenie problemów społecznych, wskazaniu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poznaniu istotnych z punktu widzenia niniejszego Programu opinii na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży, ich przyczyn, a także propozycji działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia natężenia tych problemów oraz zminimalizowania ich skutków.

Do analizy przedłożono w sumie 38 wypełnionych anonimowo ankiet. Odpowiedzi na pytanie o warunki życia w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Warunki życia w gminie

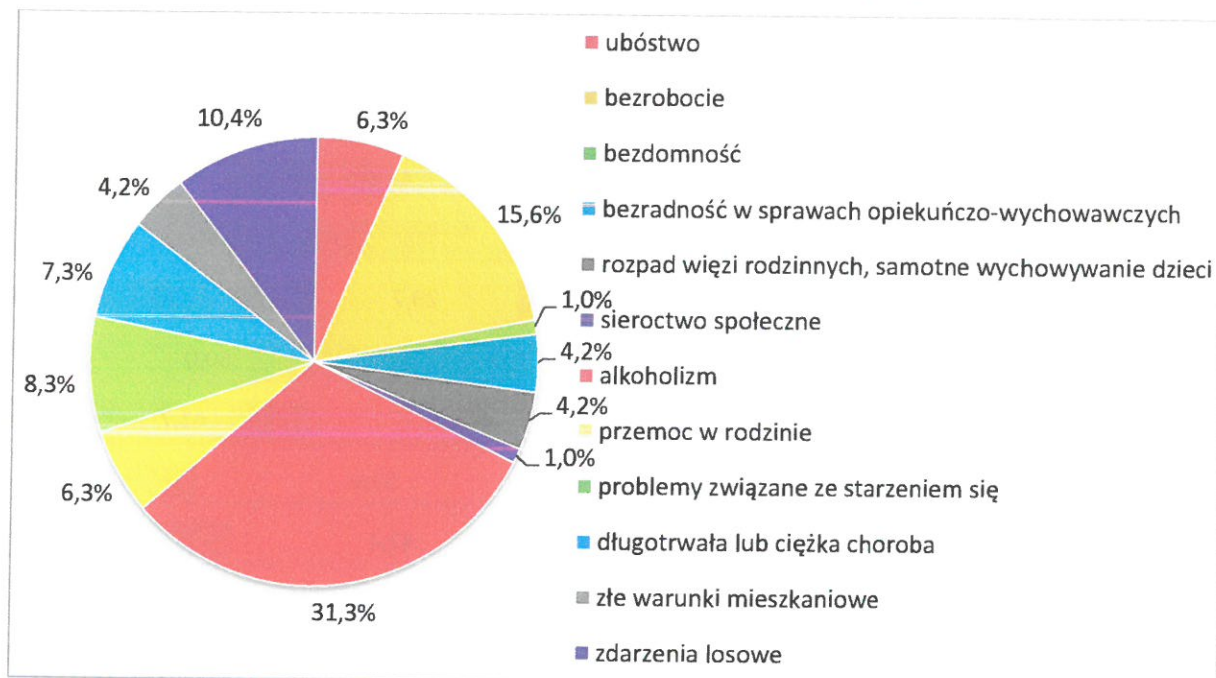
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 94,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (w sumie 86,9% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostęp do sieci gazowej (łącznie 92,1% ocen bardzo złych i złych) i kanalizacyjnej (w sumie 86,8% ocen złych i bardzo złych). Z niskimi ocenami spotkały się również lokalny rynek pracy (łącznie 39,4% ocen złych i bardzo złych), dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego (w sumie 36,4% ocen bardzo złych i złych) oraz dostępność kultury i rozrywki (łącznie 35,1% ocen złych i bardzo złych).

Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi badanych na pytanie o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy.

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie

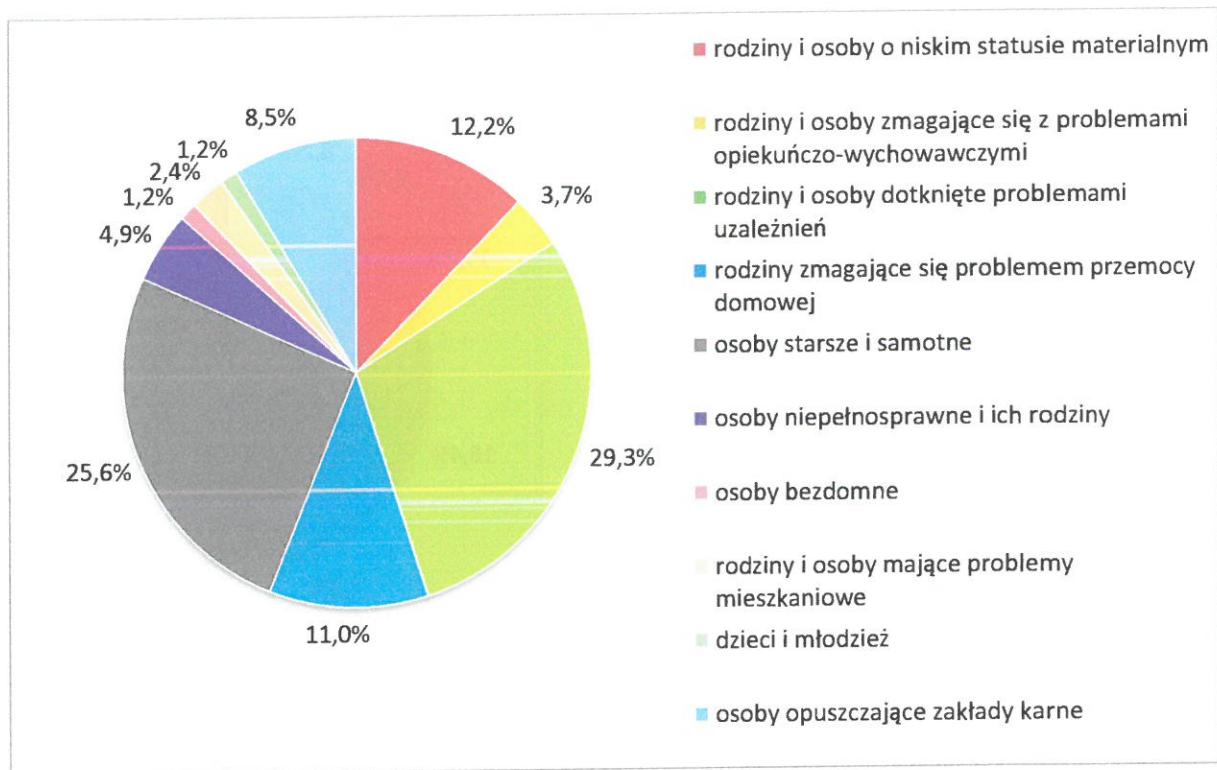
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (31,3%), a także bezrobocie (15,6%) i zdarzenia losowe (10,4%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (29,3%) oraz osoby starsze i samotne (25,6%).

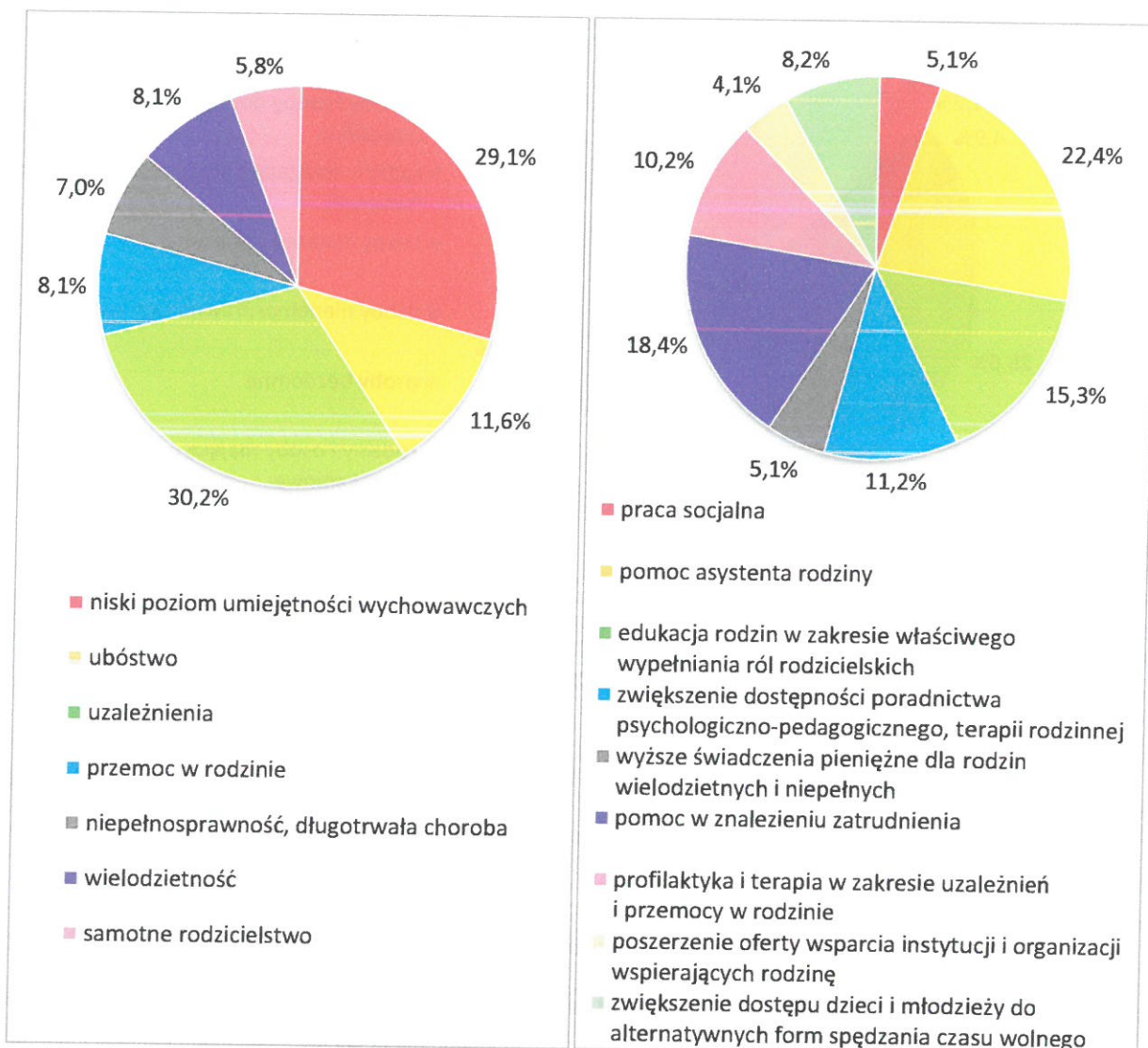
Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są również rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (12,2%), rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej (11%) oraz osoby opuszczające zakłady karne (8,5%).

Na poniższych wykresach przedstawiono odpowiedzi respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz wskazane przez nich działania, które przyniosłyby największą skuteczność w zapobieganiu i rozwiązywaniu tego problemu.

Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego
w gminie

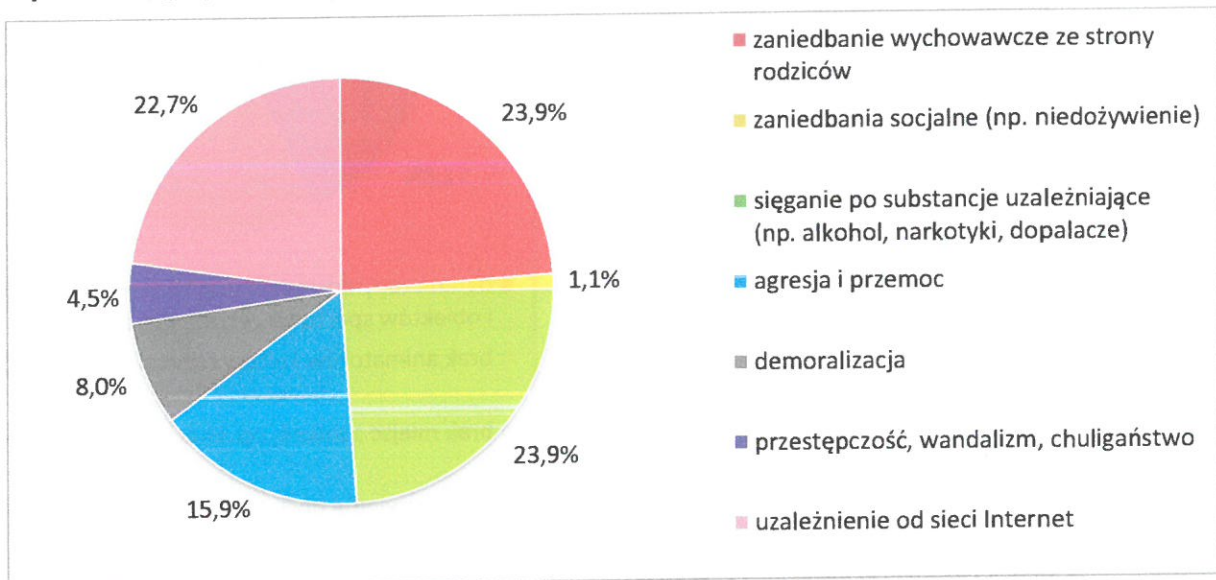
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (30,2%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (29,1%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (22,4%), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,4%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (15,3%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (11,2%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (10,2%).

Następne wykresy prezentują opinie respondentów na temat negatywnych zjawisk społecznych, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie, problemów występujących w rodzinie i w środowisku lokalnym, które są ich najczęstszymi przyczynami, oraz działań, które mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież.

Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie

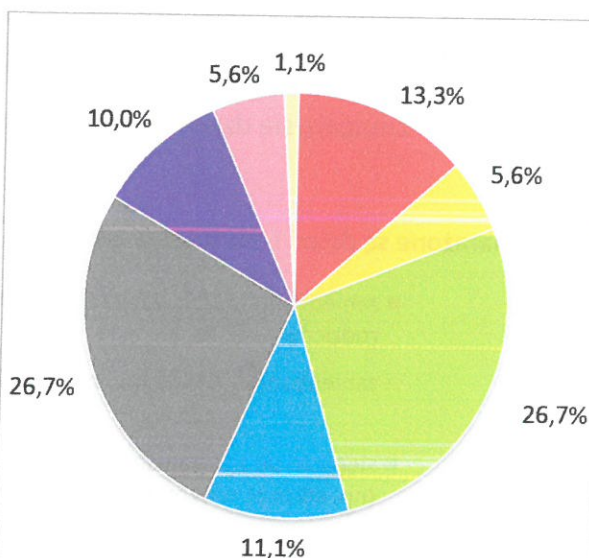
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (po 23,9%), uzależnienie od sieci Internet (22,7%) oraz agresja i przemoc (15,9%).

Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami

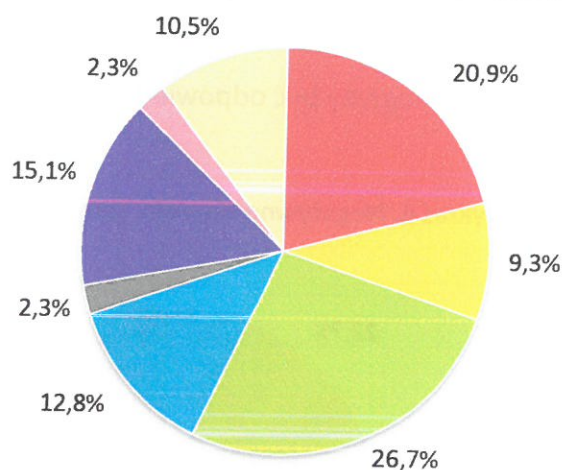
Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi

negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy

- niski poziom umiejętności wychowawczych
- niski status materialny rodzin
- alkoholizm rodziców
- przemoc w rodzinie
- brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- rozpad rodziny
- wielodzietność
- niepełnosprawność i choroby w rodzinie

przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy

- ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych
- brak animatorów kultury i instruktorów sportu
- brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych
- nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego, np. świetlic
- niewystarczające wsparcie w postaci dożywiania w placówkach oświatowych
- ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa)
- brak odpowiedniego nadzoru ze strony służb społecznych i policji
- brak perspektyw po zakończeniu edukacji

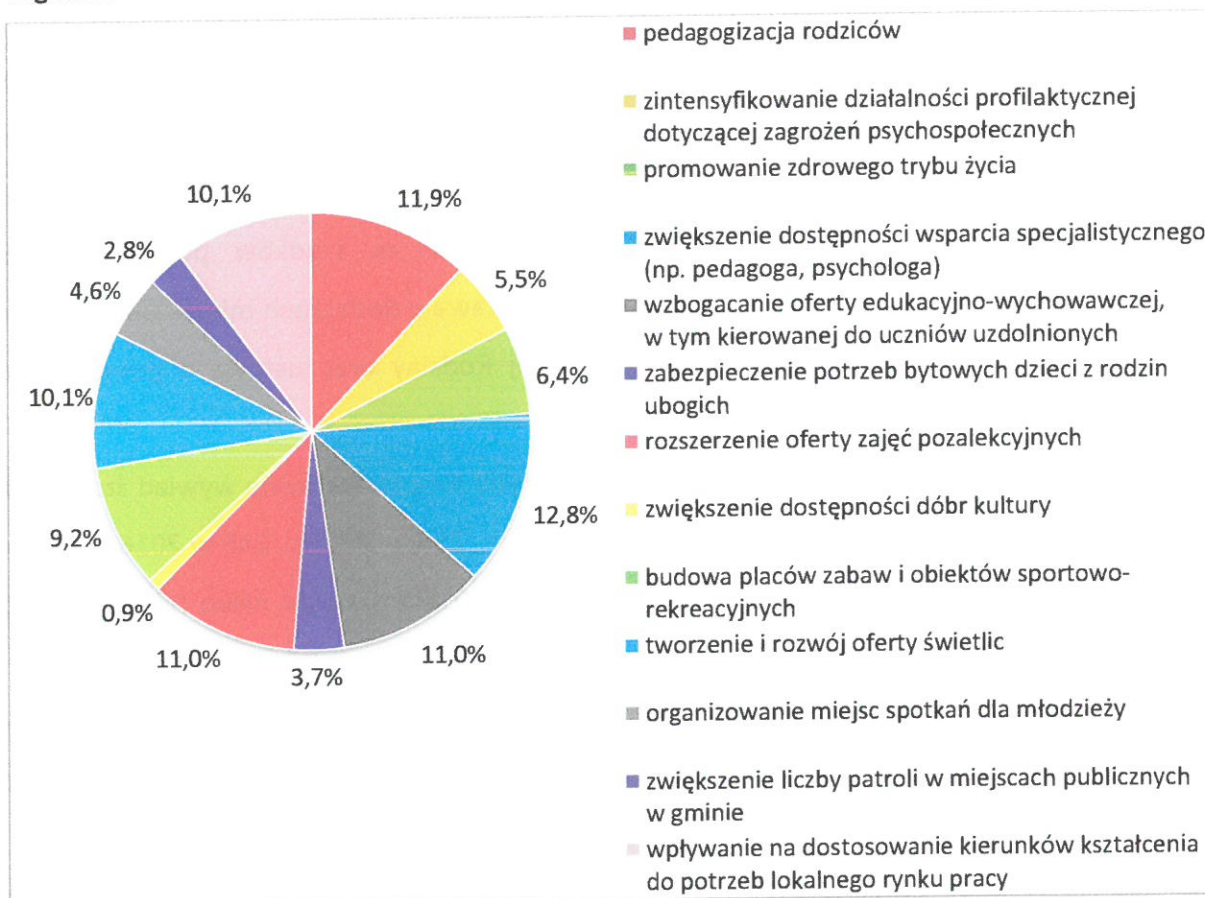
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Identyfikując problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy, ankietowani wskazali na alkoholizm rodziców oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (po 26,7%), a także niski poziom umiejętności wychowawczych (13,3%), przemoc w rodzinie (11,1%) oraz rozpad rodziny (10%).

Szukając z kolei przyczyn negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w problemach występujących w środowisku lokalnym, badani szczególną uwagę zwrócili na brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych (26,7%), ograniczony dostęp do placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych (20,9%), ograniczony dostęp do wsparcia

specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa; 15,1%) oraz nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych; 12,8%).

Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wskazując działania, jakie mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie, ankietowani podkreślili przede wszystkim potrzebę zwiększenia dostępności wsparcia specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa; 12,8%), prowadzenia pedagogizacji rodziców (11,9%), wzbogacenia oferty edukacyjno-wychowawczej, w tym kierowanej do uczniów uzdolnionych, rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych (po 11%), tworzenia i rozwijania oferty świetlic oraz wpływania na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy (po 10,1%).

3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

Główną instytucją, która świadczy w gminie pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie. Prowadząc działalność w tym zakresie realizuje on zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa – Prawo energetyczne, ustawa o Karcie Dużej Rodziny oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

W latach 2014-2016 liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, pozostawała na zbliżonym poziomie (250 w 2014 r., 254 w 2015 r., 245 w 2016 r.), natomiast liczba osób przebywających w tych rodzinach w 2016 roku była nieco niższa niż w latach poprzednich (898 w 2014 r., 898 w 2015 r., 846 w 2016 r.).

W latach 2014-2016 liczba rodzin, którym przyznano świadczenie, była na zbliżonym poziomie (250 w 2014 r., 252 w 2015 r., 245 w 2016 r.), natomiast liczba osób przebywających w tych rodzinach spadła w 2016 roku (898 w 2014 r., 899 w 2015 r., 846 w 2016 r.).

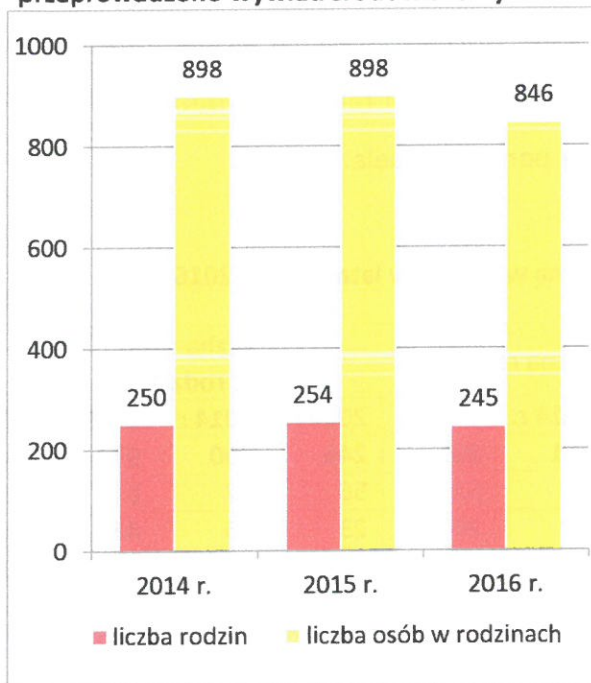
W 2016 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, spadła liczba rodzin, którym przyznano świadczenie pieniężne (134 w 2014 r., 135 w 2015 r., 120 w 2016 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (349 w 2014 r., 259 w 2015 r., 290 w 2016 r.).

W analizowanym okresie wahaniom ulegała z kolei liczba rodzin, którym przyznano świadczenie niepieniężne (334 w 2014 r., 355 w 2015 r., 338 w 2016 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (769 w 2014 r., 782 w 2015 r., 724 w 2016 r.).

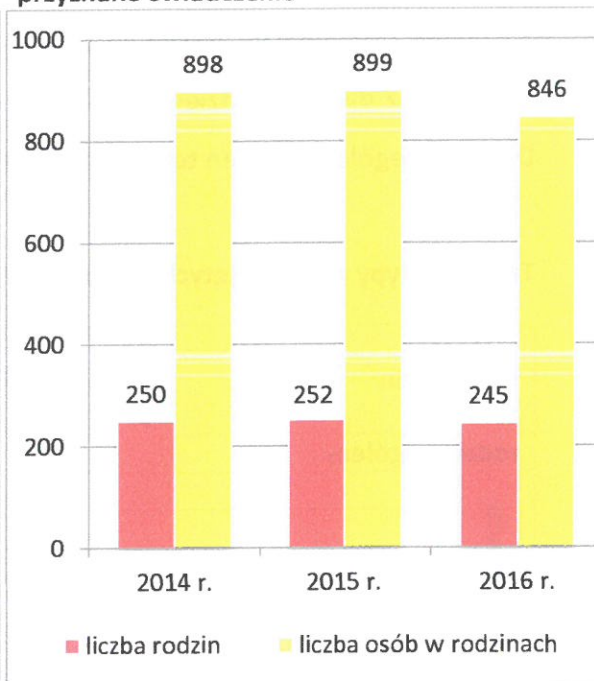
W gronie odbiorców wsparcia udzielanego przez GOPS dużą grupę stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (242, tj. 52,3% w 2014 r., 232, tj. 47,8% w 2015 r., 226, tj. 49,7% w 2016 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, z którymi w latach 2014-2016 przeprowadzono wywiad środowiskowy

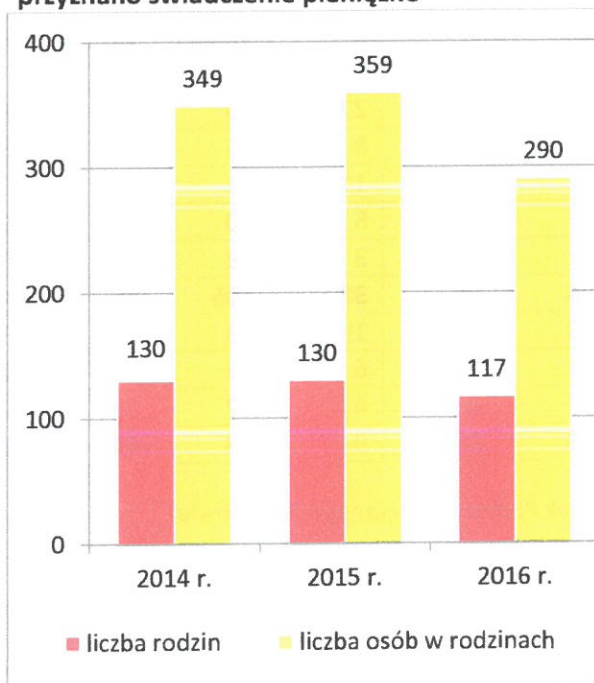

Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie

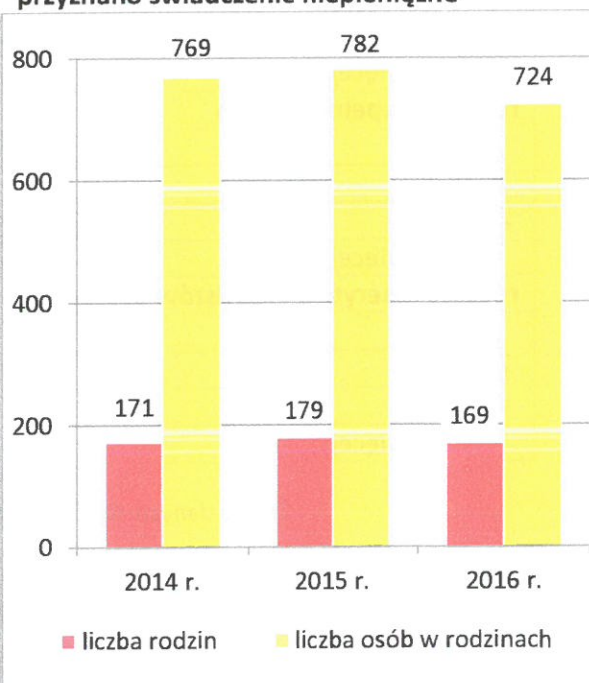

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

Biorąc pod uwagę strukturę rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u, najliczniejsze grupy w latach 2014-2016 stanowiły rodziny cztero-, jedno-, i pięcioosobowe. Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z dwojgiem lub trojgiem dzieci, w gronie rodzin niepełnych – rodziny z dwojgiem dzieci, a wśród rodzin emerytów i rencistów rodziny jednoosobowe. Dane szczegółowe na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2014-2016

typy rodzin		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
rodziny ogółem		251	261	246	900	923	848
o liczbie osób:	1	52	53	56	52	53	56
	2	28	24	23	56	48	46
	3	27	35	31	81	105	93
	4	63	70	69	252	280	276
	5	48	52	41	240	260	205
	6 i więcej	33	27	26	219	177	172
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		181	191	171	809	835	750
o liczbie dzieci:	1	31	31	26	80	86	71
	2	64	77	74	250	296	286
	3	52	52	42	256	256	206
	4	19	20	17	112	116	99
	5	9	8	9	63	56	63
	6	5	2	2	40	16	16
	7 i więcej	1	1	1	8	9	9
rodziny niepełne ogółem		28	27	27	85	86	84
o liczbie dzieci:	1	13	7	8	26	14	16
	2	7	12	11	21	36	33
	3	5	4	5	20	16	20
	4 i więcej	3	4	3	18	20	15
rodziny emerytów i rencistów ogółem		41	36	38	105	86	84
o liczbie osób:	1	13	14	19	13	14	19
	2	11	8	6	22	16	12
	3	4	4	4	12	12	12
	4 i więcej	13	10	9	58	44	41

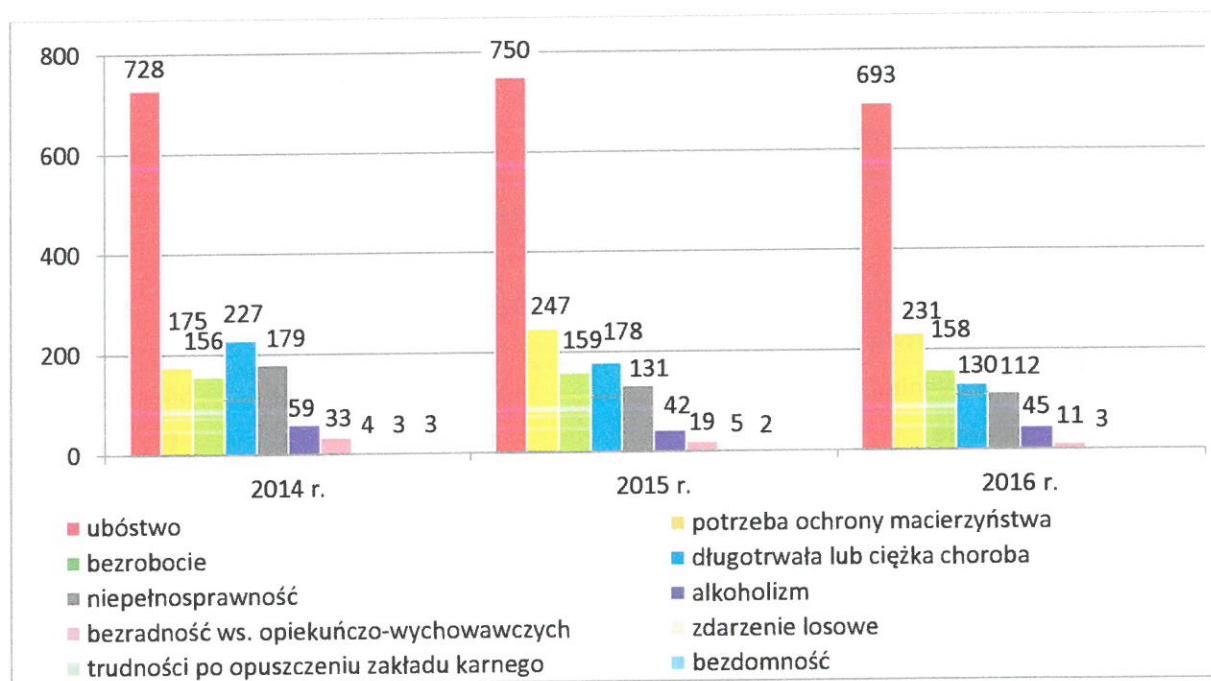
Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2014-2016 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte ogólnie rozumianym ubóstwem. Znaczna część beneficjentów świadczeń pomocy społecznej wymagała także ochrony macierzyństwa

i wielodzietności oraz doświadczała bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także niepełnosprawności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

W latach 2014-2016 wahanom ulegała liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (728 w 2014 r., 750 w 2015 r., 693 w 2016 r.), potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności (175 w 2014 r., 247 w 2015 r., 231 w 2016 r.) i alkoholizmu (59 w 2014 r., 42 w 2015 r., 45 w 2016 r.). Jednocześnie na podobnym poziomie pozostawała liczba beneficjentów Ośrodka dotkniętych bezrobociem (156 w 2014 r., 159 w 2015 r., 158 w 2016 r.), a z roku na rok spadała liczba odbiorców pomocy społecznej zmagających się z niepełnosprawnością (ze 179 w 2014 r. do 112 w 2016 r.), długotrwałą lub ciężką chorobą (z 227 w 2014 r. do 130 w 2016 r.) oraz bezzradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 33 w 2014 r. do 11 w 2016 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2014-2016

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2014 r.	2015 r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
pieniężne	zasiłek stały	6	7	6	66	58	50
	zasiłek okresowy	8	14	11	80	99	77
	zasiłek celowy	131	129	115	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	3	21	12	3	44	22
niepieniężne	posiłek	323	344	326	42.607	48.739	45.732
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	323	344	326	42.607	48.739	45.732
	schronienie	1	0	0	54	0	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	1	0	1	1
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	1	1	1	12	12	1
usługi	usługi opiekuńcze	9	8	10	4.256	3.842	3.554
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	2	2	240	240	360
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	237*	254*	240*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2014-2016 był zasiłek celowy. Zasiłek celowy jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów

pogrzebu. W latach 2014-2016 liczba osób nim objętych systematycznie zmniejszała się (131 w 2014 r., 129 w 2015 r., 115 w 2016 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2014-2016 liczba osób objętych posiłkiem ulegała niewielkim wahaniom (323 w 2014 r., 344 w 2015 r., 326 w 2016 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Prowadzona w gminie praca socjalna obejmowała wszelkiego rodzaju poradnictwo oraz pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych, trudnych spraw życiowych klientów. W latach 2014-2016 liczba osób, które objęto pracą socjalną, spadała z roku na rok (327 w 2014 r., 254 w 2015 r., 240 w 2016 r.).

Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej zatrudniając 1 asystenta rodziny, który w latach 2014-2015 miał pod opieką 4 rodziny, a w 2016 roku 5 rodzin. Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej – 38.000 zł w 2014 roku, 47.809 zł w 2015 roku oraz 42.257 zł w 2016 roku.

W latach 2014-2016 GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników.

W latach 2014-2016 w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych zmniejszała się z roku na rok

(226 w 2014 r., 216 w 2015 r. i 204 w 2016 r.), a kwota udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (29.270 zł w 2014 r., 25.145 zł w 2015 r., 36.770 zł w 2016 r.).

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2014 roku wydał on 546 takich kart, rok później 268, a w 2016 roku 147.

W 2016 roku Ośrodek rozpoczął realizację zadania wynikającego z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając w tym roku 9.487 świadczeń na łączną kwotę 4.727.399 zł.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2014-2016 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (16.357 w 2014 r., 15.526 w 2015 r., 17.637 w 2016 r.). W 2016 roku liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków była wyższa niż w latach 2014-2015 (13.713 w 2014 r., 13.114 w 2015 r., 14.990 w 2016 r.), z kolei w latach 2015-2016 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych była niższa niż w 2014 roku (2.099 w 2014 r., 1.942 w 2015 r., 1.945 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	13.713	13.114	14.990
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	2.099	1.942	1.945
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	438	380	411
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	0	0	X
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	29	24	46
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	78	66	68
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	X	X	177

ogółem			
liczba świadczeń	16.357	15.526	17.637
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	23	0	0

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

W 2014 roku Ośrodek przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W 2014 roku GOPS wypłacił 23 zasiłki dla opiekunów na łączną kwotę 11.960 zł, a w latach 2015-2016 nie przyznawał tego zasiłku.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2014-2016 liczba tych składek zwiększała się z roku na rok (222 w 2014 r., 225 w 2015 r., 377 w 2016 r.), podobnie jak ich wartość (34.753 zł w 2014 r., 56.109 zł w 2015 r., 74.952 zł w 2016 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W 2016 roku liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była nieco niższa niż w latach 2014-2015 (po 24 w latach 2014-2015, 21 w 2016 r.), a liczba wypłaconych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 358 w 2014 r. do 261 w 2016 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	24	24	21
liczba wypłaconych świadczeń	358	268	261
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	106.330	82.280	93.277

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie.

W latach 2014-2016 w gminie przyznawano również dodatki mieszkaniowe. Wsparcie te, po spełnieniu określonych warunków, przysługuje osobom niemogącym pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania z uwagi na trudną sytuację materialną. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	2	2	1
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	21	19	12
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	3.585	2.756	1.873

Źródło danych: Urząd Gminy Trojanów oraz Główny Urząd Statystyczny.

W latach 2014-2016 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe była niewielka (po 2 w latach 2014-2015, 1 w 2016 r.), a z roku na rok zmniejszała się liczba przyznanych dodatków (z 21 w 2014 r. do 12 w 2016 r.) oraz wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 3.585 zł w 2014 r. do 1.873 w 2016 r.).

Warto dodać, iż w analizowanym okresie w gminie nie wypłacano dodatków energetycznych. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. ANALIZA SWOT

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu analiza SWOT posłużyła identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwoliła oszacować potencjał, jakim gmina dysponuje w tym obszarze oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom rodzin i dzieci mieszkających na jej terenie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykwalifikowana i zaangażowana kadra GOPS-u udzielająca wsparcia rodzinom ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ działalność Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii, Zespołu Ludowego z Woli Koryckiej Górnej oraz klubów sportowych ▪ funkcjonowanie Parku Rekreacji i Rozrywki „Farma Iluzji” w wsi Mościska ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej ▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego i grupy AA „Kasia” ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; podnoszenie kwalifikacji przez ich członków ▪ podejmowanie wśród dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ zbyt wysokie koszty utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie szkolnictwa średniego ▪ niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna dla dzieci i młodzieży ▪ zbyt mała liczba obiektów sportowych ▪ brak miejsc spotkań mieszkańców w mniejszych miejscowościach gminy; brak zagospodarowania terenów i placów publicznych ▪ ograniczony dostęp do sieci Internet ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej ▪ deficyt wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ▪ niewystarczający dostęp do pomocy psychologicznej i terapeutycznej ▪ brak grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych

<p>profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie; m.in. realizowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; podejmowanie z nimi współpracy 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ zmniejszenie skali wykluczenia społecznego dzięki Programowi „Rodzina 500+” ▪ zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego, w tym poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych ▪ rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, oferty kulturalnej oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ zwiększenie dostępu do pomocy psychologicznej i terapeutycznej ▪ wzrost świadomości społecznej, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ zintensyfikowanie działań profilaktycznych i informacyjno-edukacyjnych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ promowanie zdrowego trybu życia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym ▪ osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin ▪ rozpad więzi społecznych ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży ▪ coraz niższa samowystarczalność rodzin i ich uzależnienie od pomocy społecznej ▪ roszczeniowa postawa rodzin korzystających z pomocy społecznej ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu i jego spożywanie przez młodzież ▪ pojawiające się nowe uzależnienia behawioralne i od substancji psychoaktywnych ▪ powielanie zachowań – przejmowanie złych wzorców z pokolenia na pokolenie

▪ zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego ▪ utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród części mieszkańców gminy ▪ spadek aktywności zawodowej w wyniku Programu „Rodzina 500+”

5. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA

W gminie Trojanów oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i jednostki niepubliczne, w tym organizacje pozarządowe. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
1.	Zespół Szkół w Trojanowie	08-455 Trojanów
2.	Zespół Szkół w Życzynie	Życzyn 55a, 08-455 Trojanów
3.	Zespół Szkół im. Dawnych Słowian w Podobłociu	Podobłocie 109, 08-455 Trojanów
4.	Zespół Szkół w Korytnicy	Korytnica 106, 08-455 Trojanów
5.	w tym: Filia Szkoły Podstawowej w Damianowie	Damianów, 08-455 Trojanów
6.	Szkoła Podstawowa w Woli Koryckiej Górnej	Wola Korycka Górna, 08-455 Trojanów
7.	Szkoła Podstawowa w Więckowie	Więcków, 08-455 Trojanów
8.	Szkoła Podstawowa w Budziskach	Budziska 47a, 08-455 Trojanów
9.	Gminna Biblioteka Publiczna w Trojanowie	Trojanów 63b, 08-455 Trojanów
10.	Gminna Biblioteka Publiczna w Trojanowie, Filia w Korytnicy	Korytnica, 08-455 Trojanów
11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
12.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
13.	Punkt Konsultacyjny w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
14.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
15.	Grupa AA „Kasia” w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
16.	Posterunek Policji w Trojanowie	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów
17.	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Trojanowie: Ośrodek Zdrowia w Trojanowie Ośrodek Zdrowia w Korytnicy Ośrodek Zdrowia w Woli Życkiej	Trojanów 57a, 08-455 Trojanów Korytnica 3, 08-455 Trojanów Wola Życka 52, 08-455 Trojanów
18.	Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Garwolinie	ul. Sportowa 5, 08-400 Garwolin

19.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” w Garwolinie – Przychodnia Rejonowa nr 1, Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Dobra 3 LU 9, 08-400 Garwolin
20.	Ogólnopolskie Pogotowie Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”	ul. Korotyńska 12, 02-121 Warszawa
21.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Garwolinie	ul. Staszica 18, 08-400 Garwolin
22.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Garwolinie	ul. Sportowa 5, 08-400 Garwolin
23.	Ośrodek Pomocy Dziecku Zielone Izdebno: Placówka Interwencyjna i Placówka Socjalizacyjna w Izdebnie Kolonii	Izdebno Kolonia 44 i 45E, 08-450 Łaskarzew
24.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Konopnickiej w Trzciance	Trzcianka 95, 08-470 Wilga
25.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Przyłęku	Przyłek 25, 08-460 Sobolew
26.	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Rykach	ul. Ogrodowa 6, 08-500 Ryki
27.	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dęblinie	ul. Niepodległości 8, 08-530 Dęblin
28.	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Puławach	ul. Partyzantów 28, 24-100 Puławy
29.	Stowarzyszenie Przyjaciół Trojanowa	Trojanów 63, 08-455 Trojanów
30.	Stowarzyszenie Przyjaciół Życzyna	Życzyn 91, 08-455 Życzyn
31.	Fundacja Wiedza i Rozwój	Trojanów 158, 08-455 Trojanów
32.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Grom” w Trojanowie	Trojanów 161, 08-455 Trojanów
33.	Uczniowski Klub Sportowy „Tygryski”	Podebłocie 109, 08-455 Podebłocie.

Źródło danych: Urząd Gminy Trojanów i Starostwo Powiatowe w Garwolinie.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Trojanów na lata 2018-2020 jest *stworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz promowanie jej prawidłowego modelu			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną	GOPS	2018-2020	liczba osób objętych pracą socjalną
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie dostępu do wsparcia ze strony asystenta rodziny	GOPS, Urząd Gminy	2018-2020	liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych opieką
3. Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń	GOPS, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych
4. Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji	GOPS, Urząd Gminy, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, PCPR, specjaliści, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba osób objętych poszczególnymi formami wsparcia, w tym poradnictwem specjalistycznym

5. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin, w tym samopomocowych dla osób samotnie wychowujących dzieci	GOPS, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba grup wsparcia oraz liczba osób w nich uczestniczących
6. Wzmacnianie więzi rodzinnych, m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych	Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne	2018-2020	liczba imprez oraz liczba osób w nich uczestniczących
7. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, PCPR, specjaliści, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba powołanych grup roboczych oraz liczba rodzin objętych wsparciem Interdyscyplinarnym, liczba szkoleń oraz liczba osób w nich uczestniczących
8. Opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów i projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej	Jednostki organizacyjne gminy, w tym GOPS, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba programów i projektów oraz liczba osób nimi objętych
9. Zintegrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny	Jednostki organizacyjne gminy, w tym GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe, kościoły	2018-2020	liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny

Cel operacyjny 2. Wspieranie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim	GOPS, placówki oświatowe	2018-2020	liczba udzielonych świadczeń oraz liczba osób nimi objętych
2. Upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym	Urząd Gminy, GOPS, Powiatowy Urząd Pracy	2018-2020	liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych różnymi formami wsparcia
3. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz rodzin ubogich oraz promowanie wśród rodzin zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw i samopomocy	GOPS, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba akcji charytatywnych i promocyjnych
4. Udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego	GOPS, Urząd Gminy, placówki oświatowe, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem
5. Rozwijanie w gminie mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego	Urząd Gminy	2018-2020	liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych

Cel operacyjny 3. Zaspakajanie potrzeb zdrowotnych rodziny oraz zapewnienie jej bezpieczeństwa publicznego			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2018-2020	liczba przedsięwzięć z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej oraz liczba programów zdrowotnych
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego	Urząd Gminy, zakłady opieki zdrowotnej	2018-2020	liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi
3. Zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji	GOPS, Urząd Gminy, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba osób objętych rehabilitacją
4. Monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie	Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, ośrodki wsparcia, placówki leczenia uzależnień, specjaliści, grupy samopomocowe, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Policja, organizacje pozarządowe	2018-2020	liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób objętych wsparciem
5. Prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości	Urząd Gminy, Policja, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2018-2020	liczba przedsięwzięć profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych

<p>6. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych</p>	<p>Urząd Gminy, Policja</p>	<p>2018-2020</p>	<p>stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze</p>
---	-----------------------------	------------------	--

<p>Cel operacyjny 4. Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju</p>			
<p>zadania</p>	<p>realizatorzy/partnerzy</p>	<p>czas realizacji</p>	<p>wskaźniki monitoringowe</p>
<p>1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania</p>	<p>Urząd Gminy, placówki oświatowe</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba nauczycieli i pedagogów doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe oraz liczba wyposażonych placówek oświatowych</p>
<p>2. Zapewnienie w gminie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz utrzymanie odpowiedniego dostępu do opieki przedszkolnej.</p>	<p>Urząd Gminy, placówki przedszkolne</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych oraz objętych opieką żłobka</p>
<p>3. Organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno-wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie</p>	<p>GOPS, GKRPA, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Policja</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba zajęć i spotkań oraz liczba osób w nich uczestniczących, liczba programów oraz liczba osób nimi objętych</p>
<p>4. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Urząd Gminy, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających</p>

<p>5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach, kulturze, sporcie i rekreacji, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne)</p>	<p>Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, wolontariusze</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba przyznanych świadczeń oraz liczba osób objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi</p>
<p>6. Zapewnienie dostępu do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły</p>	<p>Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe, PCPR</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających, liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, liczba dzieci dowożonych do szkół</p>
<p>7. Wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych</p>	<p>Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz liczba osób nimi objętych</p>
<p>8. Rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności</p>	<p>Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy</p>	<p>2018-2020</p>	<p>liczba nowych obiektów umożliwiających spędzanie czasu wolnego oraz liczba osób z nich korzystających</p>

9. Upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, wolontariusze	2018-2020	liczba wolontariuszy
--	---	-----------	----------------------

Cel operacyjny 5.

Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	GOPS, PCPR	2018-2020	liczba osób umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wysokość środków na pokrycie ich pobytu
2. Podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	GOPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2018-2020	liczba opracowanych planów pracy oraz liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
3. Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	GOPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2018-2020	liczba podmiotów współpracujących na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

V. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Trojanów na lata 2018-2020 będą mieszkańcy gminy, w tym:

- rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo,
- rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem, oraz pochodzące z nich dzieci,
- osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień,
- osoby doświadczające przemocy w rodzinie i sprawcy przemocy w rodzinie,
- dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym,
- dzieci do lat 3.,
- dzieci i młodzież z niepełnosprawnością,
- dzieci i młodzież wychowująca się w ramach rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- dzieci i młodzież opuszczająca rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej,
- rodzice zastępczy,
- kadra podmiotów, w tym instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom, dzieciom i młodzieży.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Trojanów na lata 2018-2020 będzie finansowana:

- z budżetu gminy,
- ze środków samorządu powiatowego,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych gminie,
- z programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

W latach 2018-2020 na realizację Programu planuje się przeznaczyć m.in. następujące środki finansowe:

- Rozdział 85504 – Wspieranie rodziny: 29.000 zł w 2018 r., 29.300 zł w 2019 r., 29.600 zł w 2020 r.
- Rozdział 85508 – Rodziny zastępcze: 70.000 zł w 2018 r., 70.000 zł w 2019 r., 70.000 zł w 2020 r.

Środki finansowe na realizację Programu będą ujęte w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Gminy.

VII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Trojanów na lata 2018-2020 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trojanowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie m.in. zależała od posiadanych i pozyskanych środków finansowych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które

pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych.....	9
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2014-2016	22
Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2014-2016	24
Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016	26
Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016	27
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016	28
Tabela 7. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w gminie	31

Wykresy:

Wykres 1. Warunki życia w gminie	12
Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie.....	14
Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	14
Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	15
Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	15
Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie	17
Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy	17
Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy	17
Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie	19
Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, z którymi w latach 2014-2016 przeprowadzono wywiad środowiskowy.....	21

Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie	21
Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie pieniężne	21
Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie niepieniężne.....	21
Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 (liczba osób w rodzinach)	23

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Jacek Ryszkowski